

UİB AR&GE ŞUBESİ

ZEYTİN RAPORU

ULUDAĞ İHRACATÇI BİRLİKLERİ GENEL SEKRETERLİĞİ

AR-GE ŞUBESİ

Mayıs, 2021

İçindekiler

DÜNYA ZEYTİN ÜRETİMİ VE TİCARETİ

DÜNYA ZEYTİN ÜRETİMİ	3
DÜNYA ZEYTİN İTHALATI	4
DÜNYA ZEYTİN İHRACATI	6

TÜRKİYE ZEYTİN ÜRETİMİ VE TİCARETİ

TÜRKİYE ZEYTİN ÜRETİMİ	8
TÜRKİYE ZEYTİN İHRACATI.....	9
TÜRKİYE ZEYTİN İTHALATI	11
SONUÇ.....	12
KAYNAKLAR.....	13

DÜNYA ZEYTİN ÜRETİMİ VE TİCARETİ

DÜNYA ZEYTİN ÜRETİMİ

Tüm dünyada Akdeniz'e kıyısı olan ülkeler iklimleri gereği zeytin üretimine en elverişli topraklara sahiptir. Yaklaşık 13 milyon ton olan Dünya zeytin üretiminin %86'sı 6 tipik Akdeniz ülkesinde yoğunlaşması dikkat çeken önemli bir ayrıntıdır. Sırasıyla üretimin %26'sı İspanya, %23'ü İtalya, %15'i Yunanistan, %9'u Türkiye, %8'i Tunus ve %5'i Fas tarafından sağlanmaktadır. 9.8 milyon hektarlık alanla dünya zeytin üretim alanının %95'i Akdeniz'in çevresindeki ülkelerde toplanmıştır. Geriye kalan kısmı Akdeniz İklimi'ne sahip Latin Amerika ülkeleri, Avustralya ve Çin'de ve diğer ülkelerde yapılmaktadır.

Tablo 1. Dünya Zeytin ve zeytinyağı üretimi, tüketimi, ithalat ve ihracatı ilk 10 ülke sıralaması

Sıra	Zeytin Üretimi	Zeytinyağı Üretimi	Zeytin Tüketimi	Zeytinyağı Tüketimi	Zeytin İhracatı	Zeytinyağı İhracatı	Zeytin İthalatı	Zeytinyağı İthalatı
1	Mısır	İspanya	Mısır	İspanya	İspanya	İspanya	ABD	İtalya
2	İspanya	İtalya	Türkiye	İtalya	Yunanistan	İtalya	İtalya	ABD
3	Türkiye	Yunanistan	Cezayir	ABD	Fas	Portekiz	Fransa	Fransa
4	Cezayir	Tunus	ABD	Türkiye	İtalya	Tunus	Almanya	İspanya
5	Yunanistan	Türkiye	İspanya	Yunanistan	Arjantin	Yunanistan	Rusya	Brezilya
6	Fas	Fas	Brezilya	Fas	Portekiz	Türkiye	Brezilya	Portekiz
7	Suriye	Portekiz	Suriye	Fransa	Belçika	Suriye	Belçika	Almanya
8	Arjantin	Suriye	İtalya	Brezilya	Mısır	Fas	Birleşik Krallık	Japonya
9	İtalya	Cezayir	Fransa	Suriye	Peru	Arjantin	Kanada	Birleşik Krallık
10	ABD	Mısır	Peru	Cezayir	Almanya	Fransa	Hollanda	Çin

Kaynak: (International Trade Centre (ITC/Intracen/TradeMap), 2020) ve (Uluslararası Zeytin Konseyi (International Oil Council, IOC), 2020)

Dünyada yaklaşık 9 milyon hektar alanda 900 milyon zeytin ağacından zeytin elde edilmektedir. Türkiye'de yaklaşık 172 milyon zeytin ağacı vardır.

Uluslararası Zeytin Konseyi verilerine göre zeytin üretiminde **2019-2020** döneminde Mısır 690 bin ton ile ilk sırada yer alırken onu 500 bin ton ile İspanya, 414 bin ton ile Türkiye, 300 bin ton ile Cezayir ve 207 bin ton ile Yunanistan izlemektedir. Dünya toplam zeytin üretimi 2,93 milyon ton olarak gerçekleşirken Mısır yaklaşık %23,6'sını tek başına yapmaktadır. Küresel üretimde 3. sırada yer alan Türkiye ise küresel zeytin üretiminin yaklaşık %14,2'sini gerçekleştirmektedir

Uluslararası Zeytin Konseyi verilerine göre zeytinyağı üretiminde **2019-2020** döneminde İspanya 1,23 milyon ton ile ilk sırada yer alırken onu 340 bin ton ile İtalya, 300 bin ton ile Yunanistan, 225 bin ton ile Türkiye, 145 bin ton ile Fas ve 125,4 bin ton ile Portekiz izlemektedir. Dünya toplam zeytinyağı üretimi 3,14 milyon ton olarak gerçekleşirken İspanya yaklaşık %39,1'ini tek başına yapmaktadır. Türkiye ise küresel zeytinyağı üretiminin yaklaşık %7,2'sini gerçekleştirmektedir.

Uluslararası Zeytin Konseyi verilerine göre zeytin tüketiminde **2019-2020** döneminde Mısır 500 bin ton ile ilk sırada yer alırken onu 330 bin ton ile Türkiye, 303 bin ton ile Cezayir, 207,5 bin ton ile ABD, 190 bin ton ile İspanya ve 110 bin ton ile Brezilya izlemektedir. Dünya toplam zeytin tüketimi 2,79 milyon ton olarak gerçekleşirken Mısır yaklaşık %17,9'unu tek başına yapmaktadır. Türkiye ise küresel zeytin tüketiminin yaklaşık %11,8'ini gerçekleştirmektedir. Açıkça görülmektedir ki 2019-20 verilerine göre İspanya üretiminin 310 bin tonunu, Mısır 190 bin tonunu, Türkiye 84 bin tonunu, Yunanistan 189 bin tonunu ihraç edebilecek konumda iken Cezayir ise hemen hemen ürettiği kadar tüketmektedir.

Uluslararası Zeytin Konseyi verilerine göre zeytinyağı tüketiminde 2019-2020 döneminde İspanya 550 bin ton ile ilk sırada yer alırken onu 500 bin ton ile İtalya, 330 bin ton ile ABD, 170 bin ton ile Türkiye, 120 bin ton ile Fas ve 125 bin ton ile Yunanistan izlemektedir. Dünya toplam zeytinyağı tüketimi 3,09 milyon ton olarak gerçekleşirken İspanya yaklaşık %17,8'ini tek başına yapmaktadır. Türkiye ise küresel zeytinyağı tüketiminin yaklaşık %5,5'ini gerçekleştirmektedir. Açıkça görülmektedir ki İspanya üretiminin yaklaşık 680 bin tonunu, Türkiye 55 bin tonunu, Yunanistan 175 bin tonunu ihraç edebilecek konumda iken İtalya tüketim için 160 bin ton ABD ise 314 bin ton zeytinyağı ithal etmek zorundadır.

DÜNYA ZEYTİN İTHALATI

Tablo 1'de uluslararası verilerine ulaşılabilen 6'lı GTİP koda sahip 6 ürün ve bu 6 ürüne ait açıklamalar yer almaktadır. Aşağıda analiz edilecek olan ithalat ve ihracat rakamları söz konusu GTİP kodları esas alınarak hazırlanmıştır.

Tablo 2. Zeytin ve Zeytin Grubu Ürünlerin 6'lı GTİP kodları ve Açıklamaları

GTİP Kodu	Açıklama
070992	Zeytin (taze veya soğutulmuş)
071120	Zeytin (geçici konserve)
150910	Saf zeytinyağı
150990	Zeytinyağı fraksiyonları
151000	Zeytinden elde edilen diğer sıvı yağlar
200570	Zeytin (sirke, asetik asitten başka şekilde konserve edilmiş) (dondurulmamış)

Aşağıdaki tabloda (Tablo 3) 2001-2020 yılları arasında zeytin, zeytinyağı ithalatı ve toplam ithalatlarına ilişkin veriler yer almaktadır.

Tablo 3. Yıllar İtibariyle Zeytin ve Zeytin Yağı İthalatı (2001-2020) (1000 \$)

Yıl	Zeytin İthalatı	Zeytinyağı İthalatı	Zeytin ve Zeytinyağı İthalatı
2001	666.309	2.330.201	2.998.511
2002	747.476	2.706.706	3.456.184
2003	889.395	3.430.350	4.321.748
2004	1.081.312	4.665.244	5.748.560

ÜİB AR&GE ŞUBESİ

2005	1.178.926	5.334.169	6.515.100
2006	1.273.871	6.354.321	7.630.198
2007	1.607.844	6.189.354	7.799.205
2008	1.767.844	6.524.469	8.294.321
2009	1.639.084	5.472.212	7.113.305
2010	1.791.613	5.700.559	7.494.182
2011	1.831.735	6.219.121	8.052.867
2012	1.817.160	6.013.925	7.833.097
2013	1.952.116	7.335.063	9.289.192
2014	2.064.765	7.446.045	9.512.824
2015	1.877.898	7.979.201	9.859.114
2016	1.975.684	7.949.428	9.927.128
2017	2.087.473	8.803.077	10.892.567
2018	2.225.573	9.178.327	11.405.918
2019	2.235.154	7.607.409	9.844.582
2020	2.291.365	7.962.871	10.254.236

Tabloya bakıldığında, en çok zeytin ithalatı 2020 yılında 2,29 milyar dolar ile gerçekleşirken en çok zeytinyağı ithalatı ise 9,2 milyar dolar ile 2018 yılında gerçekleşmiştir. Zeytin ve zeytinyağı ithalatı toplamda 2001 yılında yaklaşık 3 milyar dolar olurken 2018 yılında ithalat 11,4 milyar dolara yükselmiş, 2019 yılında ise 9,8 milyar dolara gerilerken 2020 yılında yine 10 milyar doların üzerinde gerçekleşmiştir.

Zeytin ve zeytinyağı ürün grubunda küresel ithalatın yıllar içerisinde genelde artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Toplam ithalatta 2020 yılında 2001 yılına göre %242'lik bir artış olmuştur.

Aşağıdaki tabloda 2016-2020 yılları arasında zeytin, zeytinyağı ithalatlarının toplam değerine yer verilmiş olup, ilk 10 ülkeye ilişkin veriler yer almaktadır.

Tablo 4. İlk 10 ülke ithalatı (2016-2020 yılları)

İthalat Ülkeler	Yapan	2016 İthalat değeri	2017 İthalat değeri	2018 İthalat değeri	2019 İthalat değeri	2020 İthalat değeri
USA		1.830.390	1.965.026	2.038.859	1.866.320	1.844.802
İtalya		2.109.526	2.363.723	2.092.943	1.830.317	1.692.545
Fransa		645.505	722.537	737.337	638.431	666.543
İspanya		425.948	533.169	797.931	461.190	659.225
Brezilya		396.815	445.078	538.600	509.025	536.923
Almanya		488.182	499.227	528.513	492.811	526.868
Portekiz		341.484	455.007	494.672	382.373	410.099
Birleşik Krallık		343.808	383.324	371.447	327.664	331.442
Japonya		303.889	329.740	336.720	336.612	291.878

ÜİB AR&GE ŞUBESİ

Kanada	254.591	257.448	296.292	244.037	271.342
DÜNYA	9.917.766	10.891.823	11.444.262	10.016.231	10.252.139

Toplam zeytin ve zeytinyağı ithalatında ABD 1,84 milyar dolar ile ilk sırada yer alırken, onu 1,69 milyar dolar ile İtalya, 666,5 milyon dolar ile Fransa, 659 milyon dolar ile İspanya ve 536,9 milyon dolar ile Brezilya ve 526,9 milyon dolar ile Almanya izlemektedir.

ABD, dünya zeytin ve zeytinyağı ithalatının %18'ini tek başına gerçekleştirirken İtalya %16,5'ini, Fransa ise %6,5'ini gerçekleştirmiştir.

Küresel zeytin ve zeytinyağı ithalatında ilk on sırada yer alan ülkeler toplam ithalatın yaklaşık %70,5'ini gerçekleştirmektedir.

Küresel Zeytin ve Zeytin Yağı ithalatından Türkiye'nin aldığı pay aşağıdaki tabloda yer almakta olup; 2001 yılında Türkiye'nin küresel pazardan aldığı pay %5 iken 2020 yılında %3'e gerilemiştir. Türkiye son üç yıldır %3 olan payını korumaktadır.

Tablo 5. Küresel Pazarda Türkiye'nin Payı (2001-2020)

Yıl	Küresel İthalat	Dünyanın Türkiye'den İthalatı	Türkiye'den Yapılan İthalatın Payı (%)
2001	2.998.511	145.287	5%
2002	3.456.184	80.700	2%
2003	4.321.748	197.070	5%
2004	5.748.560	171.999	3%
2005	6.515.100	316.972	5%
2006	7.630.198	260.348	3%
2007	7.799.205	228.558	3%
2008	8.294.321	176.562	2%
2009	7.113.305	191.460	3%
2010	7.494.182	171.770	2%
2011	8.052.867	157.056	2%
2012	7.833.097	167.493	2%
2013	9.289.192	395.994	4%
2014	9.512.824	179.662	2%
2015	9.859.114	184.320	2%
2016	9.927.128	182.111	2%
2017	10.892.567	254.877	2%
2018	11.405.918	394.048	3%
2019	9.844.582	251.415	3%
2020	10.252.139	270.685	3%

DÜNYA ZEYTİN İHRACATI

Zeytin ihracatında küresel ihracat 2020 yılında bir önceki yıla kıyasla %0,38'lik bir düşüşle 2,23 milyar dolar olmuştur. İspanya, 811 milyon dolar ile zeytin ihracatında ilk sırada yer alırken onu

ÜİB AR&GE ŞUBESİ

562 milyon dolar ile Yunanistan, 141 milyon dolar ile Fas, 130 milyon dola ile Türkiye izlemektedir. 5. Sıradaki Mısır'ın ihracatı 97 milyon dolardır.

Türkiye'nin son üç yıllık ihracat rakamlarına bakıldığında yıldan yıla artış gözlenmekte olup, 2018 yılında 115,6 milyon dolar olan zeytin ihracatı 2019 yılında %12 artışla 129 milyon dolar ve 2020 yılında % 1 artışla 130 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

İspanya dünya zeytin ihracatının %36'sını tek başına gerçekleştirirken, Yunanistan %25' ini, Fas %6'sını Türkiye ise %6'sını gerçekleştirmiştir.

Küresel zeytin ihracatında ilk on sırada yer alan ülkeler 2019 yılında toplam ihracatın yaklaşık %92,29 unu gerçekleştirirken 2020 yılında ise bu oran %92,79 a yükselmiştir. Bu da zeytin ihracatında arzın belli ülkelerde yoğunlaştığını ve bu yoğunlaşmanın 2020 yılında da arttığını göstermektedir.

Tablo 6. Yıllar İtibariyle İlk 10 Ülke Zeytin İhracatı

(070992, 071120 ve 200570 Gtip kodları)

İhracat Yapan Ülke	2016 İhracat Değeri	2017 İhracat Değeri	2018 İhracat Değeri	2019 İhracat Değeri	2020 İhracat Değeri
İspanya	801.774	814.839	817.089	827.743	810.618
Yunanistan	421.642	470.290	531.075	523.061	562.045
Fas	134.837	139.129	160.531	158.710	140.708
Türkiye	100.863	95.587	115.597	128.924	130.215
Mısır	107.306	94.436	92.000	75.636	97.373
İtalya	81.129	80.327	90.541	95.995	89.325
Arjantin	90.439	79.450	73.650	72.473	67.719
Belçika	51.131	52.595	64.447	66.411	64.409
Portekiz	53.499	61.786	81.656	70.978	59.781
Peru	32.581	28.599	31.770	45.156	46.241
DÜNYA	2.029.478	2.087.331	2.233.323	2.237.625	2.229.122

Dünyada son yıllarda zeytinyağı ve sofralık zeytin gibi zeytin ürünlerine artan talep nedeniyle zeytinciliğin sadece Akdeniz'e kıyaslı olan ülkelerde değil, Akdeniz iklimi gösteren Arjantin, Şili, Meksika, Peru, Uruguay, Avustralya vb. diğer ülkelerde de ekonomik anlamda tarımı yapılmaya başlanmıştır. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere Arjantin ve Peru zeytin ihracatında ilk 10 ülke arasında yerini almıştır.

Tablo 7. Yıllar İtibariyle İlk 10 Ülke Zeytin ve Zeytin Yağı İhracatı

(070992, 071120, 150910,150990, 151000 ve 200570 Gtip kodları)

İhracatçı Ülke	2016 İhracat Değeri	2017 İhracat Değeri	2018 İhracat Değeri	2019 İhracat Değeri	2020 İhracat Değeri
İspanya	4.552.139	5.259.281	4.722.833	4.319.499	4.196.223
İtalya	1.871.165	1.857.616	1.857.809	1.636.382	1.753.584
Yunanistan	1.118.296	1.066.556	1.305.309	939.727	1.161.116
Tunus	412.955	423.887	817.549	477.468	892.856
Portekiz	524.708	649.049	867.417	696.890	714.652
Türkiye	173.608	303.225	378.156	283.604	270.685

ÜİB AR&GE ŞUBESİ

Fas	200.231	195.204	238.498	238.556	184.574
Arjantin	149.945	231.055	156.111	143.284	128.472
Suriye	93.851	101.766	138.842	128.168	108.233
Mısır	125.307	105.661	97.869	77.059	99.705
DÜNYA	9.854.926	10.867.903	11.300.316	9.657.079	10.155.978

Zeytin ve zeytinyağı ihracatında küresel ihracat 2020 yılında bir önceki yıla kıyasla %5,17'lik bir artışla 10,15 milyar dolar olmuştur. İspanya söz konusu küresel pazardan %41 pay almaktadır.

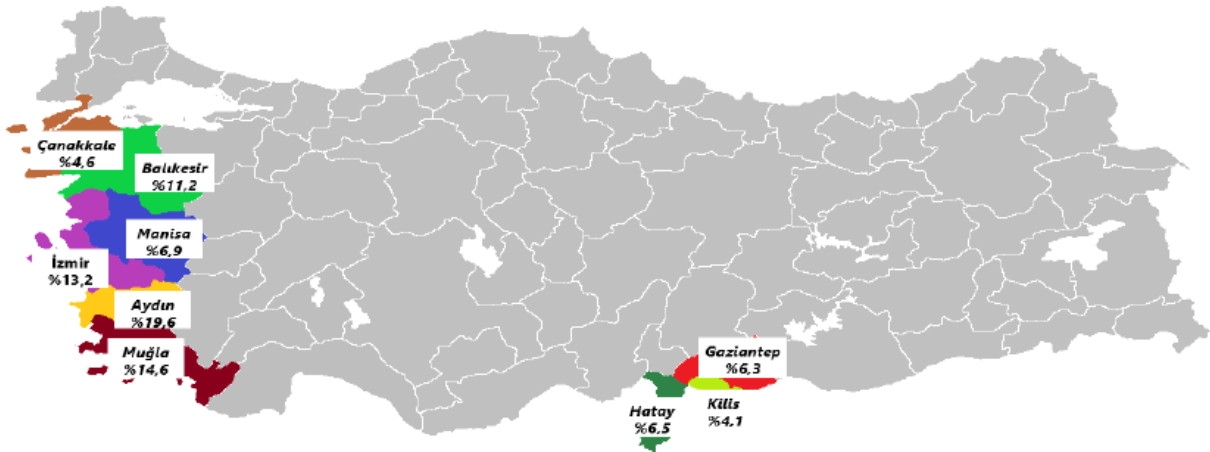
TÜRKİYE ZEYTİN ÜRETİMİ

Türkiye zeytin üretimi yıllar itibarıyla artış göstermiştir. Bunun en önemli nedenlerinden birisi, yıllara göre zeytin üretim alanlarındaki artıştır. Son yıllarda yeni zeytin bahçesi tesisi ve sertifikalı zeytin fidanı destekleriyle zeytin üretim alanları artış göstermiştir.

TÜİK Bitkisel Üretim İstatistiklerine göre 2019 yılında 1,525 milyon ton zeytin üretimi gerçekleşmiştir. 2020 yılı istatistiklerine göre ise yıllık zeytin üretimi % 13,7'lik azalış ile 1,316 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

Ülkemizde, toplam zeytin üretiminin yaklaşık olarak %75'ini yağlık zeytin oluşturmaktadır.

Zeytin üretim alanları Ege ve Akdeniz bölgelerinde yoğunlaşmış ve yıllara göre artış eğilimindedir. Zeytin alanların da en önemli iller Aydın, Muğla, İzmir'dir. Yağlık zeytin üretiminde en önemli iller Aydın, İzmir, Muğla, Balıkesir ve Hatay'dır. Ege Bölgesi'nin güney kesimi ve Akdeniz Bölgesi'nin Hatay ve Mersin illeri yağlık zeytin üretiminde ön plana çıkmaktadır.

Türkiye'de zeytinyağı üretimi, zeytin üretimindeki dalgalanmalara bağlı olarak değişse de artış eğilimindedir ve dünyada ilk beş ülke içinde yer almaktadır.

Kaynak: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü, Ocak 2020 raporu

2019/2020 üretim sezonunda Türkiye genelinde zeytin ağaç sayısı, üretilecek toplam zeytin ile bundan sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktar ile elde edilecek zeytinyağı rekoltelerini gösterir veriler ilk 10 il alınarak aşağıda sunulmuştur.

Tablo 8. İllere Göre Ağaç sayısı

İLLER	AĞAÇ SAYISI		Ağaç Başına Zeytin Danesi (Kg.)	Elde Edilecek Zeytin (Ton)	Yemeklige Ayrılacak Zeytin (Ton)	Yağlığa Ayrılacak Zeytin (Ton)	Elde Edilecek Z.yağı (Ton)	1 Kg. Zeytinyağı İçin Zeytin Danesi (Kg)
	Meyve Veren	Meyve Vermeyen						
AYDIN	22.193.288	2.430.472	17,4	386.530	77.049	306.981	62.272	4,9
MUĞLA	15.753.173	1.167.784	9,8	154.629	18.276	130.725	26.025	5,0
BALIKESİR	11.085.551	503.547	14,7	163.131	41.307	121.824	24.365	5,0
BURSA	11.389.281	229.185	7,5	85.053	68.263	16.790	3.358	5,0
ÇANAKKALE	5.014.305	512.902	7,3	36.811	5.274	31.536	6.307	5,0
TEKİRDAĞ	968.310	76.606	15,5	15.048	7.548	7.500	1.500	5,0
İZMİR	16.743.314	3.963.059	7,0	117.682	14.654	103.028	20.606	5,0
MANİSA	19.140.329	3.325.436	7,08	135.458	87.681	47.776	7.963	6,0
ADANA	2.852.670	29.000	7,5	21.500	6.500	15.000	3.000	5,0
ANTALYA	3.694.512	1.090.679	18,9	70.000	7.500	62.500	12.500	5,0

TÜRKİYE ZEYTİN İHRACATI

Tablo 9. Türkiye'den İthalat Yapan Ülkeler

İthalat Yapan Ülke	2016 Yılı İhracat Değeri	2017 Yılı İhracat Değeri	2018 Yılı İhracat Değeri	2019 Yılı İhracat Değeri	2020 Yılı İhracat Değeri
Amerika	24.808	66.339	104.850	55.617	52.162
Almanya	33.868	32.217	36.145	35.469	41.481
Irak	30.031	22.975	26.713	25.893	27.694
Suudi Arabistan	10.877	15.406	22.717	24.276	24.321
Romanya	10.719	10.171	15.914	19.684	18.583
Bulgaristan	4.109	4.374	5.521	7.020	7.635

ÜİB AR&GE ŞUBESİ

Japonya	3.184	5.120	13.598	8.249	7.542
İspanya	9.657	70.025	43.358	16.197	7.008
Birleşik Arap	2.235	3.462	4.754	5.362	6.629
İsrail	452	614	5.972	5.765	6.310
DÜNYA	173.608	303.225	378.156	283.604	270.685

Kaynak: Trademap

Türkiye’den zeytin ithalatı yapan ülkelerde ABD 52 milyon dolar ile 1. Sırada yer alırken, söz konusu ülkenin dünyadan ithalatı 1,84 milyar dolar olduğu düşünüldüğünde, söz konusu ihracat değerimiz oldukça azdır. İkinci en büyük ihracat pazarımız olan Almanya’ya 2020 yılında 41 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirilmiş olup, bu ülkenin dünyadan ithalatı 537 milyon dolardır.

Trademap verilerine göre, üretimde zeytinde Mısır ve İspanya’nın ardından 3. Sırada yer alan Türkiye, zeytinyağında ise İspanya, İtalya, Yunanistan ve Tunus’un ardından 5. Sırada yer almaktadır. Ülkemiz zeytin ihracatında ise, İspanya, İtalya ve Fas’ın ardından 4 sırada ve Zeytin ve zeytinyağı grubunun toplam ihracatında ise, İspanya, İtalya, Yunanistan, Tunus ve Portekiz’in ardından 6. Sırada yer almaktadır.

Türkiye ihracatta üst sıralarda yer alsa da küresel ticaretten yeterince pay alamadığı ve ihracatçılarımızın küresel talepte üst sıralarda yer alan ülkelerin pazarlarında daha kat edeceği çok mesafe olduğu açıkça görülmektedir.

Dünyada En Çok Zeytin ve Zeytinyağı İthalatı Yapan Ülkelerde Türkiye’ye Uygulanan Tarife (Gümrük Vergisi) Oranları

Tablo 10 zeytin ve zeytinyağı ürün grubunda yer alan ürünlerde en çok ithalat yapan ülkelerin Türkiye’ye karşı uyguladığı tarifeler görülmektedir. 070992 “Zeytin (taze veya soğutulmuş)” GTİP kodlu üründe Türkiye’ye karşı en yüksek tarife oranını %10 ile Brezilya uygularken en düşük orana ise %0 ile Türkiye’ye bu üründe hiç tarife uygulamayan Japonya olmuştur. Almanya, Birleşik Krallık, İspanya, Fransa, İtalya ve Portekiz ise bu üründe Türkiye’ye %2,73 tarife uygulamaktadır.

Hedef ülke\Ürün kodu	200570	070992	151000	071120	150910	150990
ABD	%2,29	%5,63	%1,27	%5,01	%0,96	%1,04
Almanya	%0,00	%2,73	%49,87	%5,17	%27,92	%31,11
Birleşik Krallık	%0,00	%2,73	%49,87	%5,17	%27,92	%31,11
Brezilya	%14,00	%10,00	%10,00	%10,00	%10,00	%10,00
Fransa	%0,00	%2,73	%49,87	%5,17	%27,92	%31,11
İspanya	%0,00	%2,73	%49,87	%5,17	%27,92	%31,11
İtalya	%0,00	%2,73	%49,87	%5,17	%27,92	%31,11
Japonya	%3,60	%3,00	%0,00	%4,50	%0,00	%0,00
Kanada	%4,00	%0,00	%0,00	%0,00	%0,00	%0,00
Portekiz	%0,00	%2,73	%49,87	%5,17	%27,92	%31,11

071120 “Zeytin (geçici konserve)” GTİP kodlu üründe Türkiye’ye karşı en yüksek tarife oranını %10 ile Brezilya uygularken en düşük orana ise %0 ile Türkiye’ye bu üründe hiç

tarife uygulamayan Japonya olmuştur. Almanya, Birleşik Krallık, İspanya, Fransa, İtalya ve Portekiz ise bu üründe Türkiye'ye %5,17 tarife uygulamaktadır.

150910 "Saf zeytinyağı" GTİP kodlu üründe Türkiye'ye karşı en yüksek tarife oranını %27,92 ile Almanya, Birleşik Krallık, İspanya, Fransa, İtalya ve Portekiz uygularken en düşük orana ise %0 ile Türkiye'ye bu üründe hiç tarife uygulamayan Japonya ve Kanada olmuştur. Bu üründe ABD ise Türkiye'ye %0,96 tarife oranı uygulamaktadır.

150990 "Zeytinyağı fraksiyonları" GTİP kodlu üründe Türkiye'ye karşı en yüksek tarife oranını %31,11 ile Almanya, Birleşik Krallık, İspanya, Fransa, İtalya ve Portekiz uygularken en düşük orana ise %0 ile Türkiye'ye bu üründe hiç tarife uygulamayan Japonya ve Kanada olmuştur. Bu üründe ABD ise Türkiye'ye %1,04 tarife oranı uygulamaktadır.

151000 "Zeytinden elde edilen diğer sıvı yağlar" GTİP kodlu üründe Türkiye'ye karşı en yüksek tarife oranını %49,87 ile Almanya, Birleşik Krallık, İspanya, Fransa, İtalya ve Portekiz uygularken en düşük orana ise %0 ile Türkiye'ye bu üründe hiç tarife uygulamayan Japonya ve Kanada olmuştur. Bu üründe ABD ise Türkiye'ye %1,27 tarife oranı uygulamaktadır.

200570 "Zeytin (sirke, asetik asitten başka şekilde konserve edilmiş) (dondurulmamış)" GTİP kodlu üründe Türkiye'ye karşı en yüksek tarife oranını %14 ile Brezilya uygularken en düşük orana ise %0 ile Türkiye'ye bu üründe hiç tarife uygulamayan aramızda Gümrük Birliği olan Almanya, Birleşik Krallık (Brexit'e rağmen geçiş döneminde Gümrük Birliği uygulamaları geçerli olacaktır), İspanya, Fransa, İtalya ve Portekiz olmuştur. Bu üründe ABD ise Türkiye'ye %2,29 tarife oranı uygulamaktadır.

TÜRKİYE ZEYTİN İTHALATI

Türkiye'nin zeytin ithalatına ilişkin veriler 2019 yılına kadar mevcut olup, 2018 yılından 2019 yılına % 591 gibi yüksek bir artış göstererek 61,5 milyon dolar seviyesine ulaşmıştır. Bununla birlikte ülkemizdeki zeytin ve zeytinyağı ithalatı 2018 yılına kadar çok düşük seviyelerde olduğundan, ürüne dair kurumların raporlarında herhangi bir veriye rastlanmamaktadır.

Tablo 10. Türkiye'nin toplam zeytin ithalatı yaptığı ilk 5 ülke ve Türkiye'nin Toplam ithalat değeri (1000 \$)

İhracat Yapan Ülkeler	2016 yılı ithalat değeri	2017 yılı ithalat değeri	2018 yılı ithalat değeri	2019 yılı ithalat değeri
Suriye	96	7	8.408	55.623
Tunus	2.813	2	0	650
İspanya	490	3	4	1.334
Irak	325	329	153	1.241
Almanya	52	87	44	313
DÜNYA	5.721	660	8.897	61.502

SONUÇ

Dünya zeytin alanları ve üretimi yıllara göre artış eğilimindedir. Zeytin üretimi; zeytin ağacının ekolojik isteklerinden dolayı belirli bölgelerle sınırlı durumdadır. Akdeniz havzasının başı çektiği üretim alanı, yakın dönemde iklimsel koşulların elvermesi ile Akdeniz iklimi gösteren Arjantin, Şili, Meksika, Peru, Uruguay, Avustralya vb. diğer ülkelerde de ekonomik anlamda tarımı yapılmaya başlanmıştır.

Dünyada zeytinyağı tüketimi ise hızlı bir şekilde artmaktadır. Üretici ve ihracatçı ülkeler verimi yüksek, kaliteli, düşük maliyetli, katma değeri yüksek ürünler üreterek ve pazarlama etkinliğini yüksek tutarak piyasada öncü ülke olabilirler.

Türkiye’de zeytinyağı sektöründe özellikle son on yılda olumlu gelişmelerin yaşandığı, fakat bu haliyle bile üretimde öncü (İspanya, İtalya) ülkelerle aynı düzeye gelinemediği, sonuçta bu durumun zeytin ve zeytinyağı kalitesini ve ihracatını olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır.

Türkiye’nin zeytinyağı sektörüyle ilgili yaşamakta olduğu sorunlardan biri, periyodisite nedeniyle zeytinyağı fabrikalarındaki kapasite kullanım oranındaki düşüklüktür ve bu sorun Türkiye’de söz konusu ülkelere daha büyük boyutta yaşanmaktadır. Ayrıca ürün maliyetleri, girdi fiyatlarındaki (özellikle mazot) yükselme nedeniyle olumsuz etkilenmektedir. Öncelikle zeytin yetiştiren ve zeytinyağı işleyen işletmelerin yapısal sorunlarının çözülmesi gerekmektedir. Üretimi, kaliteyi ve verimi arttırmaya teşvik edecek yönde teknik uygulama ve teknolojilerin desteklenmesi, üreticilerin dış piyasalarda rekabetini arttıracak şekilde prim desteklerinin verilmesi önemlidir.

Türkiye’de zeytinyağı üretiminin önemli bir kısmı uluslararası ticarete konu olmakta ancak Türkiye’de zeytinyağı ihracatı daha çok katma değeri düşük nitelikteki ham yağ şeklinde yapılmaktadır.

İhraç edilen yağın küçük bir oranı dış piyasada ambalajlı olarak satılmaktadır. İhracatı ambalajlı ve Türk yağı olarak tanıtabilmek ve daha çok bu şekilde ihraç edebilmek hedeflendiğinde küresel pazarlarda daha güçlü bir rol alabileceğimiz düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. T.C. Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)
2. T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı (www.tarimorman.gov.tr)
3. Türkiye İhracatçılar Meclisi (www.tim.org.tr)
4. Türkiye İstatistik Kurumu (www.tuik.gov.tr)
5. Uludağ İhracatçı Birlikleri (www.uib.org.tr)
6. Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi (UZZK) (<http://uzzk.org/>)
7. Trademap -Trade statistics for international business development (<https://www.trademap.org>)

YASAL UYARI; Bu rapor Birliğimiz uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Birliğimiz hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Birliğimizin yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.